

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **J. C.**, zast. JUDr. Janou Graňákovou, advokátkou, se sídlem Štefánikova 10, Český Těšín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2009, č. j. 34 Cad 47/2009 - 9,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2009, č. j. 34 Cad 47/2009 - 9, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná rozhodnutím ze dne 24. 4. 2008, č. X, podle čl. 48 odst. 1 nařízení Rady (EHS) 1408/71 ze dne 14. 6. 1971, o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (dále jen „nařízení“), zamítla žádost žalobce o plný invalidní důchod ze dne 13. 9. 2006. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaná uvedla, že podle čl. 48 odst. 1 nařízení platí, že na instituci členského státu se nebude požadovat, aby přiznala dávky odpovídající dobám splněným podle předpisů, které provádí, jestliže délka těchto dob nedosahuje jednoho roku. Doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky se přitom podle čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení č. 228/1993 Sb. považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem. Žalobce však na území České republiky nezískal po 31. 12. 1992 žádnou dobu pojištění, a proto bylo rozhodnuto o nepřiznání plného invalidního důchodu.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 6. 4. 2009, č. j. 34 Cad 47/2009 - 9, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalované jako opožděně podanou odmítl. V odůvodnění tohoto usnesení krajský soud uvedl, že žalobou napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 9. 5. 2008. V podání ze dne 12. 5. 2008, které bylo adresováno Krajskému soudu v Košicích a doručeno Sociální pojišťovně v Bratislavě dne 11. 7. 2008, žalobce připojil rozhodnutí žalované, citoval z jeho odůvodnění, doplnil doklady k přezkumu rozhodnutí slovenského nositele důchodového pojištění o invalidním důchodu a namítl, že nebylo vzato v úvahu období od 24. 1. 1994 do 24. 10. 1998, kdy byl na území České republiky ve vazbě. Pro zachování lhůty k žalobě by však podání ze dne 12. 5. 2008 muselo být doručeno žalované, případně předáno k poštovní přepravě nejpozději dne 9. 7. 2008, avšak žalovaná jej ve skutečnosti obdržela až dne 12. 9. 2008. Uvedený návrh na zahájení řízení tedy nebyl podán ve dvouměsíční zákonné lhůtě.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu, který je uveden v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

V kasační stížnosti a v jejím doplnění stěžovatel namítl, že žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalované podal v zákonné lhůtě u slovenského nositele důchodového pojištění. Lhůta pro podání žaloby tedy zůstala zachována, a proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2009, č. j. 34 Cad 47/2009-9, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s ustanoveními § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v stížnostní námitce odkázal na kasační důvod, který je uveden v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Ten umožňuje stěžovateli tvrdit nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. K nezákonnosti takového rozhodnutí přitom dochází tehdy, když soudem vydané rozhodnutí je v rozporu s ustanoveními soudního řádu správního, která upravují důvody odmítnutí návrhu či důvody zastavení řízení. Jedním z důvodů odmítnutí návrhu je přitom i jeho opožděné podání, jak vyplývá z § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle názoru stěžovatele nebyl tento důvod odmítnutí návrhu v projednávané věci dán, neboť žaloba ze dne 12. 5. 2008 byla podána v zákonné lhůtě u slovenského nositele důchodového pojištění.

Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). Právní předpis upravující řízení ve správním soudnictví tedy umožňuje podat uvedenou žalobu nejenom u soudu, nýbrž i u správního orgánu, který

napadené rozhodnutí vydal. Ve věcech sociálního zabezpečení, na která dopadá nařízení, lze však žalobu proti rozhodnutí českého správního orgánu podat také u příslušného orgánu jiného členského státu Evropské unie. Podle čl. 86 odst. 1 nařízení totiž jakákoli žádost, prohlášení nebo opravný prostředek, které měly být předloženy podle právních předpisů jednoho členského státu do určité doby úřadu, instituci nebo soudu tohoto státu, jsou přípustné, jestliže byly předloženy do uplynutí stejné doby odpovídajícímu úřadu, instituci nebo soudu jiného členského státu. V tom případě je úřad, instituce nebo soud, kterým jsou žádost, prohlášení nebo opravný prostředek předloženy, neprodleně zašlou příslušnému úřadu, instituci nebo soudu dříve uvedeného členského státu buď přímo, nebo prostřednictvím příslušných úřadů dotyčného členského státu. Den, kdy byly žádost, prohlášení nebo opravný prostředek předloženy úřadu, instituci nebo soudu druhého státu, je považován za den jejich předložení příslušnému úřadu, instituci nebo soudu.

V projednávané věci žalobce k podání ze dne 12. 5. 2008 připojil rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu, poukázal na v něm uvedený závěr o nezískání žádné doby pojištění na území České republiky po 31. 12. 1992 a uvedl, že zde byl ve vazbě v období od 24. 1. 1994 do 24. 10. 1998. Uvedené podání se tedy podle svého obsahu zcela zjevně vztahovalo k rozhodnutí žalované ze dne 24. 4. 2008, č. X, takže krajský soud správně dovodil, že se jedná o žalobu proti tomuto správnímu aktu.

Podání ze dne 12. 5. 2008 přitom bylo předloženo bratislavskému ústředí Sociální pojišťovny, která je slovenským nositelem důchodového pojištění a tedy i příslušným orgánem jiného členského státu Evropské unie, u něhož bylo možné podle čl. 86 odst. 1 nařízení žalobu proti rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu účinně podat. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani to, že žalobce v žádosti ze dne 13. 9. 2006 požádal o přiznání této dávky důchodového pojištění ode dne 16. 1. 2004, který spadá do období před vstupem České republiky do Evropské unie, neboť nařízení sice nemůže ve vztahu k osobám, které podléhají českým právním předpisům, zakládat žádné hmotně právní nároky za dobu před 1. 5. 2004, nicméně v řízení o přiznání dávky důchodového pojištění, které bylo zahájeno nebo které se dokončuje po tomto datu, je nutné vycházet z jeho jednotlivých procesních ustanovení, neboť neexistuje žádná přechodná úprava, z níž by bylo možné dovodit, že v řízeních o nároku za dobu před přistoupením České republiky k Evropské unii se podle nařízení nepostupuje.

Při posuzování dodržení lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 4. 2008, č. X je tedy zapotřebí vycházet z toho, že tato žaloba byla účinně podána u Sociální pojišťovny Slovenské republiky, a nikoliv u žalované, jak nesprávně dovodil krajský soud. Proto zbývá určit, zda i podání žaloby u příslušného orgánu jiného členského státu Evropské unie podle čl. 86 odst. 1 nařízení bylo učiněno po uplynutí zákonné lhůty a zda tak závěr krajského soudu o opožděnosti žaloby obстоjí z jiného, než v napadeném usnesení uvedeného důvodu.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce obdržel rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu dne 9. 5. 2008 a následujícího dne tak počala běžet dvouměsíční lhůta pro podání žaloby proti němu, která skončila uplynutím dne 9. 7. 2008 (§ 40 odst. 1 věty první, odst. 2 věty první s. ř. s.). Poslední den lhůty pro podání žaloby tedy připadl na středu 9. 7. 2008, přičemž ta byla slovenskému nositeli důchodového

pojištění doručena až dne
Sociální pojišťovny.

11. 7. 2008, jak je zřejmé z razítka bratislavského ústředí

Nicméně lhůta je podle § 40 odst. 4 s. ř. s. zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je tedy podána včas, pokud je v poslední den zákonné lhůty zaslána soudu prostřednictvím držitele poštovní licence nebo zvláštní poštovní licence. Z toho je zřejmé, že stejné pravidlo musí platit i v těch případech, kdy právní úprava umožňuje podat žalobu také u jiného orgánu. Ostatně Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 29. 5. 2009, č. j. 4 Ads 188/2008 - 53, který je dostupný na www.nssoud.cz, dovodil, že „*lhůta pro podání žaloby je ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s. zachována i v případě, kdy žalobce žalobu ve stanovené lhůtě prostřednictvím držitele poštovní licence zašle správnímu orgánu, který vydal žalobou napadené rozhodnutí. Není přitom relevantní, byla-li žaloba ve stanovené lhůtě tomuto správnímu orgánu též doručena.*“ Ve vztahu k podání žaloby u příslušného orgánu jiného členského státu Evropské unie podle čl. 86 odst. 1 věty první nařízení přitom není žádného důvodu činit jiné závěry a dovozovat, že v takovém případě je třeba vycházet ze dne, v němž byla žaloba orgánu druhého státu doručena, a nikoliv z data, kdy mu byla zaslána prostřednictvím pošty. Ostatně takový závěr by neodpovídal principu rovného zacházení při uplatňování českého systému sociálního zabezpečení ve vztahu k osobám žijícím v jiné zemi Evropské unie a byl by v rozporu s ustanovením čl. 86 odst. 1 věty třetí nařízení, podle něhož den, kdy byl opravný prostředek předložen orgánu druhého státu, je považován za den jeho předložení příslušnému orgánu. Pokud tedy při podání žaloby u správního orgánu, jenž napadené rozhodnutí vydal, postačí její předání k poštovní přepravě v zákonné lhůtě, tak to samé musí platit i při podání žaloby u příslušného orgánu jiného členského státu Evropské unie. Na tomto závěru přitom nemůže nic změnit ani to, že orgán druhého státu nemůže o žalobě rozhodovat a jeho jediným úkolem je ji podle čl. 86 odst. 1 věty druhé nařízení zaslat českému soudu či českému nositeli důchodového pojištění (srov. rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 22. 5. 1980, sp. zn. C-143/79, <http://eur-lex.europa.eu>). Stejným způsobem totiž musí postupovat i správní orgán, u něhož byla podána žaloba podle § 72 odst. 2 věty druhé s. ř. s. Dále pak nelze příslušný orgán jiného členského státu Evropské unie považovat za orgán, jenž má povinnost podání doručit, a ve smyslu ustanovení § 40 odst. 4 s. ř. s. z toho dovozovat, že orgán druhého státu musí v poslední den zákonné lhůty žalobu obdržet. Obdobná úprava je totiž obsažena i v ustanovení § 57 odst. 3 občanského soudního řádu, podle něhož je rovněž lhůta zachována, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit, přičemž za takový orgán považuje judikatura soudů rozhodujících v občanském soudním řízení jen ty orgány státu mající právními předpisy uloženou povinnost zajistit odeslání záslky osob, které se samy o to nemohou postarat, jako kupříkladu správu věznic pro osoby ve výkonu trestu nebo vazby (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 9 Cmo 99/98, nebo usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 3. 2001, sp. zn. 23 Co 797/2000).

V nyní projednávané věci je tedy z hlediska zachování lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu třeba za rozhodný den považovat datum odevzdání záslky adresované slovenskému nositeli důchodového pojištění k poštovní přepravě. Tento rozhodující den však nelze s jistotou určit.

Ve vyjádření stěžovatele a jeho zástupkyně, která Nejvyšší správní soud obdržel dne 2. 12. 2009, se totiž uvádí, že žaloba byla dne 11. 5. 2008 zaslána slovenskému nositeli důchodového pojištění faxem od Obecního úřadu Meliata, což tento orgán obce, v němž podatel bydlí, potvrdil v prohlášení ze dne 26. 11. 2009. Podání učiněné v této formě však musí být podle § 37 odst. 2 věty druhé s. ř. s. potvrzeno do tří dnů písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží. Takto však stěžovatel podle svého vyjádření nepostupoval a doplnění faxového podání v třídenní lhůtě nevyplývá ani z obsahu správního či soudního spisu, takže z tohoto tvrzeného úkonu nelze vycházet.

Ve zmíněném vyjádření stěžovatel dále uvedl, že další podání ze dne 12. 5. 2008 zaslal Krajskému soudu v Košicích, který ho dále předal slovenskému orgánu důchodového pojištění. K tomu je nutné uvést, že stěžovatel Krajský soud v Košicích za adresáta v podání ze dne 12. 5. 2008 skutečně označil a navíc v něm uvedl i jeho č. j. 5 Sd/26/2007 - 19. Tento slovenský soud je přitom nutné považovat za příslušný orgán jiného členského státu Evropské unie ve smyslu ustanovení čl. 86 odst. 1 nařízení, takže žalobu proti rozhodnutí o nepřiznání plného invalidního důchodu by bylo možné účinně podat i u něho. Nicméně Krajský soud v Košicích ve svém sdělení ze dne 7. 9. 2009, které si Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti opatřil, uvedl, že v stěžovatelem zmíněném spise 5 Sd/26/2007 se nenachází podání ze dne 12. 5. 2008. Dále je třeba vzít v úvahu, že toto podání nebylo opatřeno podacím razítkem Krajského soudu v Košicích. Za této situace nelze učinit závěr o podání žaloby u tohoto slovenského soudu, takže nadále je zapotřebí vycházet z toho, že podání ze dne 12. 5. 2008 bylo učiněno toliko u Sociální pojišťovny Slovenské republiky.

V správním spise, jenž předložila žalovaná, však není založena obálka, v níž bylo uvedena zásilka přepravována. Tato obálka není obsažena ani ve spise Sociální pojišťovny Slovenské republiky, jak vyplývá z jejího sdělení ze dne 8. 10. 2009, č. X, které si Nejvyšší správní soud rovněž vyžádal. Doklad o předání podání ze dne 12. 5. 2008 k poštovní přepravě pak nemá ani stěžovatel, jak vyplývá z jeho sdělení, které krajský soud obdržel dne 27. 3. 2009 a založil na čl. 6 soudního spisu. Na základě razítka bratislavského ústředí Sociální pojišťovny je tedy toliko nepochybné, že stěžovatel nepodal žalobu osobně a slovenský orgán důchodového pojištění ji obdržel dne 11. 7. 2008. S jistotou však nelze určit, zda stěžovatel žalobu proti rozhodnutí o nepřiznání plného invalidního důchodu odevzdal k poštovní přepravě nejpozději poslední den zákonné lhůty, který připadl na středu 9. 7. 2008, jak již bylo zmíněno, nebo zda tak učinil až dne 10. 7. 2008 a žalobu podal opožděně. Datum zaslání žaloby slovenskému orgánu důchodového pojištění prostřednictvím pošty pak nelze zjistit ani jiným způsobem. Za této situace je zapotřebí vycházet z presumpce včasnosti podání žaloby, neboť opačný výklad by vedl k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na soudní ochranu, které je zakotveno v ustanovení čl. 36 Listiny základních práv a svobod (srov. kupř. nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 2509/08, a ze dne 23. 11. 2000, sp. zn. III. ÚS 329/2000, oba dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

S ohledem na uvedený stav důkazní nouze lze tedy konstatovat, že krajský soud pochybil, když považoval žalobu proti rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu za opožděně podanou, a proto napadené usnesení o odmítnutí návrhu je nezákonné a důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je naplněn. Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou, a proto podle § 110 odst. 1

věty první s. ř. s. napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud podle § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán právním názorem, který Nejvyšší správní soud vyslovil v tomto zrušovacím rozhodnutí. Krajský soud tedy v dalším řízení bude vycházet z toho, že žaloba byla podána včas, a proto ji meritorně projedná. V novém rozhodnutí pak podle § 110 odst. 2 věty první s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu